

TURÍN - VALDOCCO

BAZILIKA

PANNY MÁRIE POMOCNICE KREŠŤANOV

Zostavil Ján Jura. Jazyková úprava Beáta Jarošová.

Použité zdroje:

Sny dona Bosca - zo životopisu od G. B. Leymoneho

[webová stránka Baziliky Panny Márie Pomocnice](#)

[webová stránka o zjavení v Spolete](#)

[webový archív časopisu Bollettino salesiano](#)

Kubovič, F.: Po stopách dona Bosca, 2021.

Giraud, A., Biancardi, G.: Qui è vissuto don Bosco, 2004.

Lupano, E., Bocci, V.: Guida alla Basilica di Maria Ausiliatrice, 2018.

Editor: Memorie biografiche di Giuseppe Buzzetti coadiutore salesiano, 1898.

Lotto, F.: Visita alla Basilica di Maria Ausiliatrice.

KOSTOL VIDENÝ V SNOCH

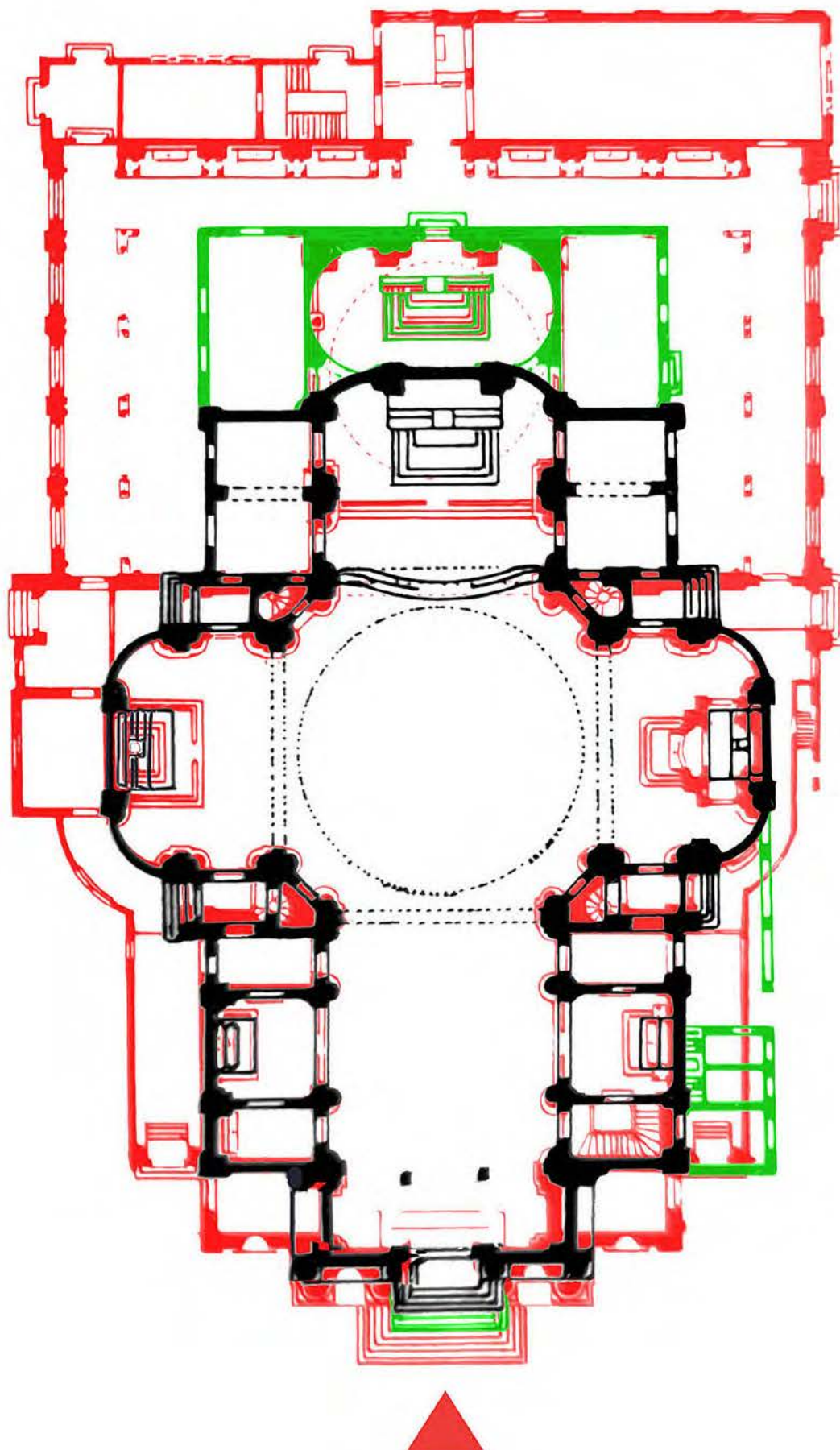
Donovi Boscovi sa s rôznymi doplneniami viackrát zopakoval **sen známy ako „Sen z deviatich rokov“**. V jednom z nich videl veľké rozvinuté dielo oratória s kostolmi. Ocitol sa v ňom na veľkej lúke plnej chlapcov a vznešená Pani ho povzbudzovala, aby s nimi začal pracovať. Po čase však videl, že bez stabilného miesta bola táto práca iba márnou námahou. Vtom mu Panna Mária ukázala, ako bude vyzeráť dielo na Valdoccu:

„Pani ma zaviedla trocha ďalej na severnú stranu a hovorila: „Pozri sa!“ Obzrel som sa a videl som malý kostolík a pri ňom úzky dvor, plný mládeže. Dal som sa znovu do práce. Čoskoro som zbadal, že tento útulok je príliš malý. Šiel som k nej. Ukázala mi druhý kostol - omnoho väčší a vedľa neho dom. Potom ma zaviedla na opačnú stranu od kostola a hovorila: „Na tomto mieste, kde podstúpili smrť slávni turínski mučeníci Solutor, Avventor a Oktavián, na tomto mieste, skropenom a posvätenom ich krvou, má byť uctievaný Boh zvláštnym spôsobom. Pritom podišla trochu vpred a postavila sa na miesto, kde vykrvácali... Náhle ma obklopil veľký a stále rastúci počet mládeže. Pozeral som neustále na tú Pani. Miestnosti pribúdali a takisto aj prostriedky. Spozoroval som aj chrám, stál presne na tom mieste, ktoré Pani označila ako miesto umučenia svätcov tébskej légie. Chrám bol obklopený množstvom budov. Medzi nimi sa vypínal krásny pomník.“

S myšlienkou vybudovať veľký kostol, do ktorého sa pohodlne zmestí veľké množstvo chlapcov, sa don Bosco zveril v decembri 1862 vtedy ešte klerikovi Paolovi Alberovi. V skutočnosti nad tým premýšľal už od roku 1844, keď začínal nedeľné stretnutia s chlapcami a chýbalo mu miesto pre oratórium. Bolo to obdobie, v ktorom sa mu sníval vyššie spomenutý sen. Hovoril o ňom ako o **materskom dome budúcej Saleziánskej kongregácie** (Chiesa Madre) a vybral pre neho **titul Panny Márie Pomocnice kresťanov**.

Titul Pomocnica kresťanov sa objavuje od 16. storočia v Loretánskych litániách. V Turíne pod týmto menom existovalo bratstvo, ktoré sem prišlo s pápežom Piom VII., vracajúcim sa z napoleonského zajatia a v roku 1815 z vďačnosti ustanovil 24. máj ako sviatok Márie Pomocnice Cirkvi a kresťanov. Úcta k nej sa rozšírila aj vďaka zázračným udalostiam v dedinke Fratta pri meste Spoleto v Perugii. Zjavovala sa tu Panna Mária päťročnému chlapcovi Fredericovi Cionchimu z fresky Madony s dieťaťom v zničenom kostolíku sv. Bartolomeja. Po zázračných udalostiach a uzdraveniach dal v roku 1862 miestny biskup Mons. Giovanni Battista Arnaldi obrazu titul „*Auxilium Christianorum*“ – Pomocnica kresťanov.

Don Bosco veľmi silne vnímal prítomnosť a pomoc Panny Márie v jeho živote a v diele oratória. Zároveň v historickom kontexte napätí medzi štátom a Cirkvou boli udalosti v Spoleto dôkazom, že Boh neopúšťa Cirkev, ale prostredníctvom Márie účinne pomáha. Preto sa rozhodol titulom Pomocnica kresťanov **zvýrazniť a jednoznačne vyjadriť svoju vďaku a úctu voči Panne Márii**, ktorú videl za vznikom a rozvojom saleziánskej spoločnosti.

- 1. STAVBA V ROKU POSVIACKY (1868) - ČIERNA FARBA**
- 2. PRVÉ ROZŠIROVANIE (1869-1870) - ZELENÁ FARBA**
- 3. DRUHÉ ROZŠIROVANIE (1935-1938) - ČERVENÁ FARBA**

STAVBA A ROZŠIROVANIE KOSTOLA

Po rozhodnutí postaviť nový priestranný kostol pre oratórium oslovil don Bosco komisiu architektov s požiadavkou vypracovať stavebný projekt. Po zdĺhavých konzultáciách, ktoré trvali niekoľko mesiacov, sa don Bosco obrátil na inžiniera Antonia Spezia. Ten pripravil projekt stavby v tvare latinského kríža s rozlohou 1 200 m². Projekt bol schválený na mestskom stavebnom úrade. Po menších funkčných a praktických pripomienkach ho schválila aj liturgická komisia.

Stavebné práce realizoval podnikateľ v stavebníctve Carlo Buzetti. **Stavať sa začalo v máji 1863** výkopovými prácami a budovaním podzemných priestorov. Základný kameň položili 27. apríla 1865 počas veľkej slávnosti.

V nasledujúcom období sa don Bosco musel vysporiadať s podstatným problémom, a tým bolo **finančné krytie stavby**. V Taliansku panovala ekonomická kríza a k nákladom spojenými so zabezpečením stravy pre oratoriánov musel don Bosco prirátavať aj náklady na výplaty pre robotníkov a nákup stavebného materiálu. Aj tentoraz sa ukázala **dôvera dona Bosca voči Panne Márii a aj jeho vynaliezavosť**. Písal okružné listy, v ktorých vysvetľoval potrebu kostola na Valdoccu a takto si budoval sieť dobrodincov. Organizoval dobročinné akcie a lotérie na podporu stavby. Taktiež veľa cestoval, aby hľadal nových dobrodincov. V lete 1866 sa už pracovalo na kupole a v nedeľu 23. septembra 1866 bola slávnostne položená posledná tehla ako znak ukončenia hrubej stavby. V roku 1867 práce napredovali pomaly aj pre komplikácie s počasím. **Kostol sa podarilo dokončiť a 9. júna 1868** ho slávnostne posvätil arcibiskup Mons. Alessandro Riccardi.

STAVBA V ROKU 1868

Interiér kostola bol veľmi skromný, bez honosnej výzdoby a mramorových obkladov. Veľká kupola bola natretá bielym vápnom. Nachádzalo sa tu päť oltárov a základné liturgické vybavenie.

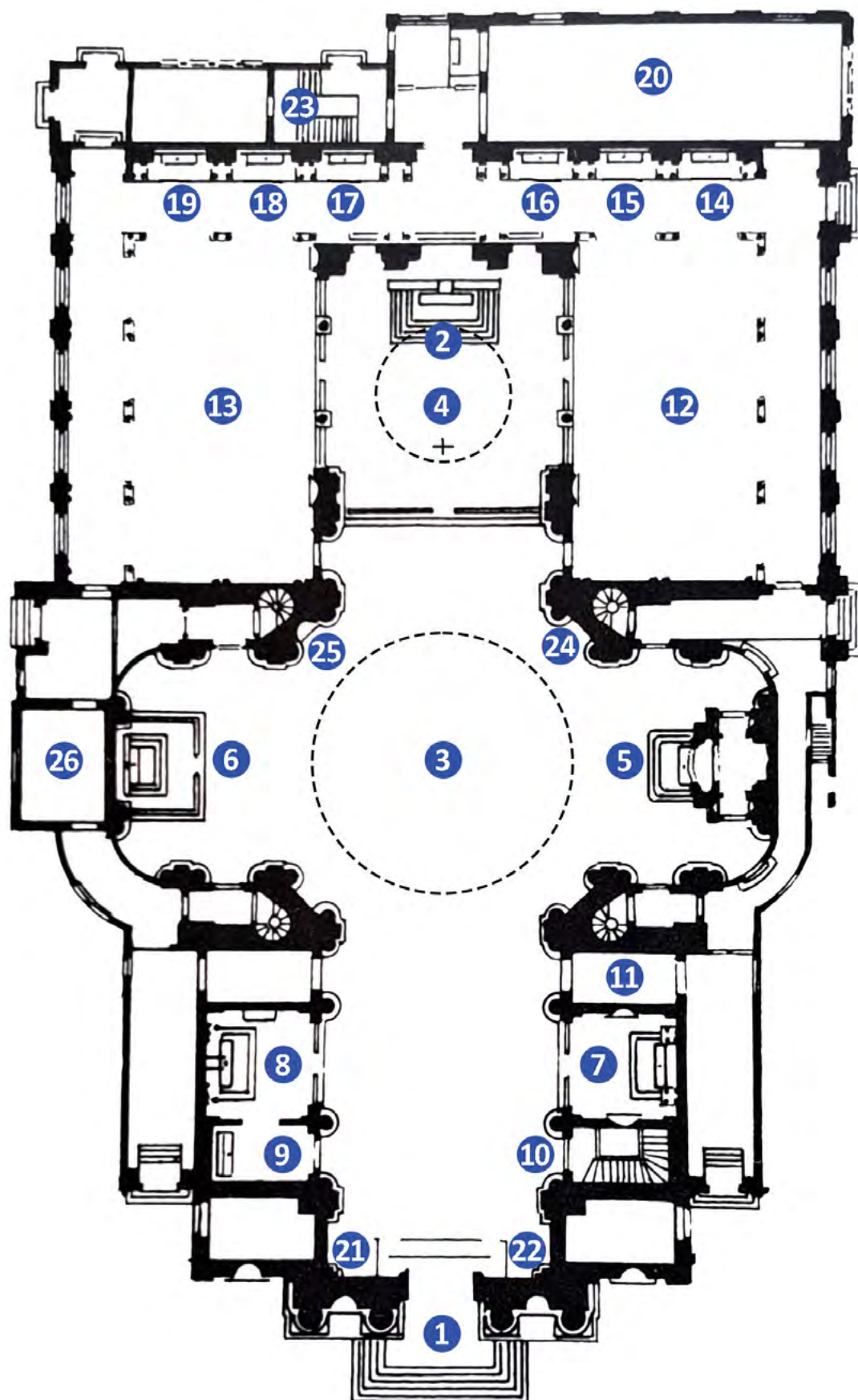
PRVÉ ROZŠIROVANIE 1869 - 1870

Hneď po zaplatení dlhov dal don Bosco vybudovať chór pre spevákov za hlavným oltárom a dve bočné sakristie. Sakristia vľavo bola určená pre mladých zo sviatočného oratória.

Po smrti dona Bosca v rokoch 1889-1891 dal don Rua obložiť mramorom hlavný oltár a vyzdobiť kostol zo zámerom, že tam bude prenesené telo dona Bosca (počovaný bol na Valsalice).

DRUHÉ ROZŠIROVANIE 1935 - 1938

Popularita a významnosť chrámu stále rástla a preto mu v roku 1911 pápež Pius X. udelil titul Basilica Minore (Menšia bazilika). Potreba rozšíriť kapacitu vyvolala ďalšie stavebné úpravy. Predĺžilo sa presbytérium, vybudovala sa druhá kupola a dve veľké bočné kaplnky, nad ktorými vznikli dva veľké chóry. Pristavila sa veľká sakristia a dokončilo sa aj obloženie mramorom a výzdoba oltárov.

1. Hlavný vstup - 2. Hlavný oltár P. M. Pomocnice - 3. Veľká kupola - 4. Malá kupola - 5. Oltár sv. J. Bosca - 6. Oltár sv. Jozefa - 7. Oltár sv. M. D. Mazzarelovej - 8. Oltár sv. D. Sávia - 9. Kaplnka Božského Srdca - 10. Vstup do kaplnky relikvií - 11. Kópia Turínskeho plátna - 12. Kaplnka Ukrižovania - 13. Kaplnka sv. Pia V. - 14.-19. Oltáre: Cottolengo, Sv. Kríža, Cafasso, Sv. rímski mučeníci, Sv. Pius V., Anjel strážny - 20. Sakristia - 21. Obraz Sen o záchranej plti - 22. Obraz Sen o dvoch stĺpoch - 23. Vstup do Kaplnky sv. Petra - 24. Drevená kazateľnica - 25. Socha Panny Márie - 26. Baptistérium

PRIEČELIE A INTERIÉR BAZILIKY

PRIEČELIE

Architekt Antonio Spezia sa pri tvorbe priečelia inšpiroval chrámom sv. Juraja v Benátkach. Umelecky ho stvárnil majster Palladio. Výzdoba **upriamuje pozornosť na Máriinu pomoc** a zároveň odkazuje na to, že **salezián je medzi mladými svedkom nevyčerpatelnej lásky jej Syna**.

Pri pohľade na baziliku upúta pozornosť žiariaca **pozlátená socha Panny Márie**. Socha je umiestnená na vrchole veľkej kupoly a má výšku štyri metre. Obrátené sú k nej dve sochy archanjelov stojacich na zvoniciach. Vpravo je archanjel Gabriel, ktorý drží korunu a vľavo archanjel Michal, ktorý drží zástavu s nápisom Lepanto ako pamiatku na víťazstvo nad Turkami v roku 1571. Na trojuholníkovom tympanóne sú **sochy troch mučeníkov tébskej légie** umučených na tomto mieste – Solutore, Avventore a Ottavio. Vnútri sa nachádza erb Saleziánskej spoločnosti. V spodnej časti je nápis „*Maria Auxilium Christianorum, ora pro nobis*“ (Mária Pomocnica kresťanov, oroduj za nás). Nad hodinami sú sochy: vpravo svätého Maxima, prvého biskupa Turína a vľavo svätého Františka Saleského. Pod nimi sú sochy svätého Alojza a svätého Jozefa. V centre sa nachádza **súsošie Ježiša Učiteľa**, ktorý prijíma a požehnáva deti. Vľavo je reliéf pápeža Pia V., oznamujúceho víťazstvo pri Lepante a vpravo reliéf pápeža Pia VII., ako korunuje Pannu Máriu v Savone. Nad nimi anjeli držia zvitky s rokmi týchto udalostí (1571 a 1815). Dole sú reliéfy dvoch evanjeliových udalostí. Vľavo uzdravenie hluchonemého a vpravo vzkriesenie syna naimskej vdovy.

INTERIÉR

Interiérom baziliky sa po celom obvode tiahne **text mariánskej antifóny**: „*SANCTA MARIA SUCCURRE MISERIS – IUVA PUSILLANIMES – REFOVE FLEBILES – ORA PRO POPULO – INTERVENI PRO CLERO – INTERCEDE PRO DEVOTO FEMINEO SEXU – SENTIANT OMNES PECCATORES TUUM IUVAMEN – QUICUMQUE TUUM SANCTUM IMPLORANT AUXILIUM*“ (Svätá Mária, príd' na pomoc biednym, pomáhaj bojazlivým, posilni slabých, oroduj za ľud, zasiahni v prospech kňazov, prihováraj sa za ženy, aby zakúsili tvoju oporu všetci hriešnici a tí, ktorí vzývajú tvoju svätú pomoc).

Spätný pohľad na východ z kostola ponúka **dva obrazy snov dona Bosca**. Vľavo je sen o dvoch stĺpoch z roku 1862. V ňom don Bosco videl obraz Cirkvi ako lode, ktorá je pred útokmi nepriateľov bezpečne ukotvená medzi dvoma stĺpmi: Eucharistia a Panna Mária. Obraz odkazuje na spiritualitu saleziánskej rodiny. Vpravo je obraz sna potopy a záchranej plte z roku 1866. Je o potope, pred ktorou sa zachránili len tí, ktorí úplne dôverovali Bohu a Panne Márii a preukázali poslušnosť a odvahu. V dúhe je záhadný nápis MEDOUM. Je to latinská fráza, ktorá znamená „*Matka a Pani celého vesmíru, Mária*“. Obraz odkazuje na poslanie synov a dcér dona Bosca.

V hornej časti je pestrofarebná ružica. Zobrazuje **monogram Panny Márie so symbolmi jej kráľovskej hodnosti** (Pomocnica, Kráľovná pokoja, Hviezda ranná) preniknutý rozžiareným slnkom nad vodami v Lepante.

OLTÁRE V BAZILIKE

OLTÁR SVÄTEJ MÁRIE DOMINIKY MAZZARELOVEJ

Prvá kaplnka na pravej strane chrámu je miestom, kde sa nachádzajú **relikvie svätej Márie Dominiky Mazzarelovej** (1837 - 1881). Spolu s donom Boscom založili Inštitút dcér Panny Márie Pomocnice (FMA) a sv. Mária Dominika Mazzarelová bola jeho prvou generálnou predstavenou. Blahorečili ju v roku 1938 a za svätú bola vyhlásená 24. júna 1951. Jej relikvie tu umiestnili v roku 1939. Autorom oltára a bronzového relikviára je salezián Giulio Valotti. Hlavný oltárny obraz znázorňuje oslávenú Máriu Dominiku Mazzarelovú. Na bokoch sú dva obrazy, ktoré hovoria o udalostiach z jej života. Vľavo je scéna vyobrazujúca stretnutie s donom Boscom v Mornese a jej zvolenie za prvú hlavnú predstavenú a vpravo je scéna zachytávajúca audienciu u pápeža Pia IX. s prvými misionárkami v sprievode Mons. Giovanniho Cagliera. Autorom obrazov je maliar Paolo Crida. V blízkosti kaplnky sa nachádza aj socha svätej Agnesy, ktorá je jednou z ochrankyň inštitútu.

OLTÁR SVÄTÉHO DOMINIKÁ SÁVIA

Na ľavej strane pri hlavnom vchode je kaplnka, v ktorej sa nachádza oltár svätého Dominika Sávia. Dominik Sávio bol chlapec z don Boscovho oratória, ktorý zomrel ako pätnásťročný. Jeho **snaha o svätosť je inšpiráciou pre mladých** aj dnes. V pozlátenom relikviári sú uložené jeho pozostatky. Predtým boli uchovávané v súsoší napravo od oltára. Oltárny obraz znázorňuje Dominika, ako sa modlí pred sochou Nepoškvrnenej Panny Márie a pozoruje ho pritom don Bosco a jeho mama Margita. Dominik Sávio bol jedným zo zakladateľov a horlivých rozširovateľov **Družiny Nepoškvrnenej**. Autorom obrazu je maliar Mario Càffaro Rore. Na klenbe kaplnky je maľba, na ktorej je vyobrazené víťazstvo Eucharistie a boj medzi archanjelom Michalom a Luciferom. Bočné **obrazy** vyobrazujú udalosti **zo života svätého Františka Saleského** – vpravo ako kňaz vysvetľuje katolícku náuku kalvínom a vľavo ako biskup sleduje práce v tlačiarňi (pre svoju aktívnu publikačnú činnosť sa stal patrónom novinárov). Pôvodne to totiž bola kaplnka svätého Františka Saleského. Autorom malieb je maliar Giuseppe Rollini.

OLTÁR BOŽSKÉHO SRDCA

Kaplnka s oltárom bola vytvorená na žiadosť dona Ruu a je **vyjadrením úcty k Božskému Srdcu v Saleziánskej spoločnosti**. Oltárny obraz predstavuje triptych Najsvätejšieho Srdca Ježišovo a dvoch adorujúcich anjelov. Vo výklenku nad vchodom do kaplnky je umiestnená socha svätej Márie Margity Alacoque, ktorá šírla úctu k Najsvätejšiemu Srdcu Ježišovmu. Napravo od nej je socha svätého Františka Saveria, patróna misií.

OLTÁRE V GALÉRII

V galérii za hlavným oltárom je umiestnených šesť menších oltárov. V poradí sprava doľava sú to: oltár svätého Jozefa Benedikta Cottolenga, oltár svätého Kríža, oltár svätého Jozefa Cafassa, oltár svätých Turínskych mučeníkov, oltár svätého Pia V. a oltár Anjela strážcu.

OLTÁR SVÄTÉHO JÁNA BOSCA

V centrálnej časti napravo je oltár zasvätený svätému Jánovi Boscovi. Pozornosť upúta veľká urna zo skla a bronzu. V nej je figurína zobrazujúca dona Bosca v kňazskom oblečení. Vo figuríne sú uchovávané jeho **relikvie**. Urna bola do baziliky prenesená z Inštitútu Valsalice v roku 1929, kde bol pôvodne pochovaný. Za oltárom je vytvorená **malá kaplnka**, umožňujúca pohodlný **prístup do blízkosti urny**. Nad jej vstupmi z ľavej strany sa nachádza busta Pia IX., ktorý schválil stanovy kongregácie a z pravej strany je busta pápeža Pia XI., ktorý blahorečil a svätorečil dona Bosca. Pius XI. ešte ako kňaz bol v roku 1883 hosťom v oratóriu a stretol sa osobne s donom Boscom.

Oltár aj kaplnka sú bohato vyzdobené mramorom, ónyxom, malachitom a vzácnymi kameňmi. Ide o dielo architekta Maria Ceradiniho. Na stranách oltára sú dve sochy, ktoré predstavujú **čnosti** Vieru (s kalichom a hostiou) a Lásku (zapálené srdce). Vedľa bohostánku sa nachádzajú malé bronzové sošky znázorňujúce štyri kardinálne čnosti: rozvážnosť, spravodlivosť, mravnú silu a miernosť. Vo výklenkoch na bokoch kaplnky sú sochy dvoch svätcov, ktorí svojou pedagogikou **inšpirovali dona Bosca**. Vpravo je svätý Ján de la Salle (zakladateľ Školských bratov) a vľavo je svätý Filip Neri (zakladateľ Kongregácie kňazov oratória). Vitrážové okná zobrazujú dve **udalosti zo začiatkov don Boscovho diela**. Vpravo je obraz stretnutia dona Bosca a Bartolomeja Garelliho v sakristii Kostola sv. Františka z Assisi 8. decembra 1841. Don Bosco označil tento deň a toto stretnutie ako „*deň narodenia oratória*“. Vľavo je znázornený príchod mamy Margity na Valdocco do Pinardiho domu 3. novembra 1846. Stala sa matkou mnohých chlapcov – sirôt, ktoré našli pri donovi Boscovi nový domov.

OLTÁR SVÄTÉHO JOZEFA

Oproti oltáru dona Bosca sa nachádza oltár zasvätený svätému Jozefovi. Je to **jediný pôvodný oltár**, ktorý ostal tak, ako to chcel don Bosco. Aj oltárny obraz je namalovaný **podľa želania dona Bosca** zobrazíť svätého Jozefa ako **rozdávateľa milostí od Ježiša**. Ide o netradičné zobrazenie. Svätý Jozef drží na rukách malého Ježiša, napriek prítomnosti Panny Márie. Anjel drží v ruke ľaliu, ktorá je symbolom čistoty a ďalší dvaja držia stuhu s nápisom „*Ite ad Joseph*“ (Chodte k Jozefovi). Malý Ježiš má v rukách **ruže**, ktoré podáva Jozefovi a ten ich púšťa na kostol a oratórium na Valdoccu. Biele ruže symbolizujú milosti, ktoré si sami prosíme od Boha a červené symbolizujú tie, ktoré od nás vyžadujú obete a sú skúškami našej lásky. Hore sa nachádza biblický verš „*Constituit eum dominum domus suae*“ (Ustanovil ho za pána svojho domu). Hovorí o tom, že svätý Jozef je **jedným z hlavných patrónov** oratória a saleziánskej spoločnosti. Autorom obrazu je maliar Tommaso Lorenzone. Na stenách vedľa oltára sú dve vitráže, reprezentujúce **život svätého Jozefa, ktorý žil v dôvere a s odvahou**. Vpravo je to Jozefov sen, v ktorom dostáva povolanie byť manželom Márie a vychovávateľom Ježiša. A vľavo je zobrazená smrť svätého Jozefa v prítomnosti Ježiša a Márie. Vo výklenkoch na bočných stranách sa nachádzajú sochy kráľa Dávida (napravo), ktorá pripomína rodokmeň Ježiša Krista a proroka Izaiáša (naľavo), ktorá odkazuje na proroctvo „*Hľa, panna počne a porodí syna a dá mu meno Emanuel*“ (Iz 7,14).

KUPOLY - NEBO BAZILIKY

HLAVNÁ KUPOLA

V mieste kríženia osí baziliky je vybudovaná hlavná kupola, ktorá bola súčasťou pôvodného projektu stavby. Spočiatku bola vymalovaná iba bielou farbou. Vyzdobiť freskami ju dal až prvý don Boscov nástupca don Michal Rua. V centrálnej časti v smere k hlavnému oltáru je zobrazená **sláva Panny Márie Pomocnice v nebi**. Mária sedí na tróne a drží na kolenách vzpriamené Dieťa. Nad ňou je majestátne vyobrazenie Boha Otca a Ducha Svätého. Obklopení sú anjelmi, archanjelmi a zástupcami svätých. Vedľa trónu po pravicu Márie je svätý Jozef. Napravo od trónu sú svätý František Saleský, svätý Karol Boromejský, svätý Alojz Gonzaga, svätý Filip Neri a ďalší svätci. V spodnej časti kupoly pod trónom je namaľovaný **don Bosco a zobrazenia saleziánskeho poslania**. Vpravo je Mons. Cagliari so skupinou domorodcov z Patagónie, Dcéry Márie Pomocnice a saleziánski misionári. Naľavo sú namaľovaní saleziáni v dielach pre študentov a učňov. Smerom doľava sú vyobrazené rehoľné rády trinitárov a mercediánov, ktoré vykupovali otrokov zo zajatia. V časti oproti trónu Pomocnice je namaľovaná skupina anjelov držiacich gobelín. Na ňom je zobrazená **víťzná bitka kresťanských vojsk pri Lepante** (7. októbra 1571). Na pravej strane od gobelínu sa nachádza pápež Pius V. a kapitáni kresťanských vojsk. Naľavo od gobelínu vidíme poľského kráľa Jána Sobieskeho, ktorý oslobodil Viedeň obsadenú Turkami v roku 1683. Posledná skupina, uzatvárajúca prstenec, predstavuje pápeža Pia VII. s bulou, ktorou v roku 1815 ustanovil sviatok Panny Márie Pomocnice kresťanov. V strede kupoly anjel drží stuhu s nápisom **„FECIT POTENTIAM IN BRACHIO SUO“** (Ukázal silu svojho ramena - z chválospevu *Magnifikat*). Na štyroch stĺpoch, ktoré držia kupolu sú namaľovaní **Učitelia Cirkvi** západu – svätý Ambróz a svätý Augustín a východu – svätý Atanáz a svätý Ján Zlatoústý. Maliarska výzdoba kupoly je dielom maliara Giuseppe Rolliniho. Model pôvodného náčrtu autora sa nachádza v Múzeu dona Bosca.

MENŠIA KUPOLA

Nad presbytériom bola vybudovaná menšia kupola v rámci rozširovania v rokoch 1935 – 1938. Cez jej šesťnásť farebných kruhových okien so zobrazením anjelov preniká dovnútra svetlo. Postavy anjelov nesú **symbols mariánskych titulov**: Hviezda morská, Matka Božia, Vždy Panna, Brána do neba, Plná Milosti, Požehnaná medzi ženami, Kráľovná neba, Pani anjelov, Kráľovná sveta, Výnimočná Panna, Ruža duchovná, Pomocnica kresťanov, Príčina našej radosti, svätá Mária, Ochrankyňa pred nepriateľom, Pomocnica v hodine smrti. V strede kupoly okolo holubice sú napísané slová: **„Hic domus mea, inde gloria mia“** (Toto je môj dom, odtiaľ vyjde moja sláva). Na vrcholoch štyroch stĺpov, ktoré držia kupolu, sú reliéfy štyroch anjelov so symbolmi Loretánskych litánií: Veža Dávidovho mesta, Veža zo slonovej kosti, Dom zlatý, Archa zmluvy.

Zvonka na vrchole tejto kupoly je veľká **pozlátená koruna**, symbol Panny Márie Kráľovnej.

HLAVNÝ OLTÁR A OLTÁRNY OBRAZ

HLAVNÝ OLTÁR

Vo veľkom presbytériu, ktoré vzniklo druhým rozšírením stavby, sa nachádza **hlavný oltár**, tvoriaci zároveň rám oltárneho obrazu. Na jeho vrchu v trojuholníkovom tympanóne je mozaika z pôvodného hlavného oltára. Zobrazuje Večného nebeského Otca. V ozdobnom páse nad hlavným obrazom sú dva pozlátené bronzové zvitky so slávnostným pozdravom Ave Maria. Na dvoch stĺpoch, ktoré podopierajú horný tympanón, sa nachádza **dvanásť sôch**. Sú rozostavené v dvojiciach, pričom jedna je otočená k hlavnej lodi a druhá nabok. Sochy vyobrazujú najvýznamnejších svätcov, ktorí **rozširovali mariánsku úctu**. Na pravom stĺpe odspodu smerom hore sú: svätý Cyril Alexandrijský a svätý Štefan Uhorský kráľ (prvý stupienok); svätý Ján Bosco a svätý Bernard z Clairvaux (druhý stupienok); svätá Mária Dominika Mazzarelová a svätá Bernadeta Soubirous (tretí stupienok). Na ľavom stĺpe v tom istom poradí sú: svätý Ján Damascénsky a svätý Dominik Guzmán, (prvý stupienok); svätý Efrém a svätý Bonaventúra (druhý stupienok); svätá Ružena Limská a svätá Katarína Sienská (tretí stupienok). Vedľa oltára v dvoch lunetách môžeme vpravo vidieť **erb Dcéry Márie Pomocnice** a vľavo **erb Saleziánskej kongregácie**. Erby podopiera dvojica anjelov. Architektom hlavného oltára je salezián Giulio Valotti.

OBRAZ POMOCNICE

Hlavnému oltáru dominuje veľký obraz Panny Márie Pomocnice kresťanov, ktorého maľbu objednal don Bosco a aj sám navrhol jeho ideu. Do popredia vystupuje **Panna Mária na oblakoch v postoji kráľovnej** obklopená svetlom a anjelmi. V pravej ruke má žezlo - symbol svojej moci a ľavou rukou drží Dieťa s otvorenou náručou. Hlavu má ozdobenú korunou z dvanástich hviezd. Nad ňou je holubica – symbol Ducha Svätého a oko Boha Otca, ktorí sú **zdrojom svetla pre celý obraz**. Po bokoch Panny Márie sú zobrazení apoštoli s nástrojmi ich umučenia. V strede spodnej časti obrazu sú apoštoli Peter s kľúčmi a Pavol s mečom. Pri nich sú zobrazení evanjelisti. Ján s kalichom poslednej večere a orlom, Marek s levom, Matúš s anjelom a Lukáš s býkom. Medzi Petrom a Pavlom je namaľovaný kostol a budovy oratória a v pozadí vrch Superga s Bazilikou Narodenia Panny Márie. Zároveň symbolizujú vstupnú bránu Cirkvi. Autorom obrazu je maliar Tommaso Lorenzone. Dokončený bol v roku 1868 a inštalovaný pred posviackou kostola.

Zaujímavým detailom v presbytériu je aj **dvojica sôch** svätej Anny (vpravo) a svätého Joachima (vľavo), rodičov Panny Márie. Sú umiestnené na stĺpoch na začiatku presbytéria tak, že v postoji kontemplácie sa **pozerajú na Máriu**.

ZAÚJÍMAVOSTI O BAZILIKE

LÚKA SNOV

Bazilika stojí na mieste, kde voľakedy bola lúka, patriaca arcibiskupskému semináru. V roku 1850 lúku kúpil don Bosco pre svoje rozrastajúce sa oratórium. V roku 1854 ju predal opátovi Antoniovi Rosminimu, aby získal časť prostriedkov na stavbu kostola svätého Františka Saleského. Na začiatku roku 1863 sa opäť rozbehnú rokovania s rosminiánmi o spätnom odkúpení lúky pre stavbu kostola. V tradícii saleziánov je táto lúka označovaná ako „*lúka snov*“. Práve v sne Panna Mária označila donovi Boscovi **miesto pre stavbu kostola**. Napriek tomu, že don Bosco túto informáciu nedal architektovi, tak pri predstavení projektu bolo toto miesto obsiahnuté v pôdoryse kostola. Ako spomína don Bosco vo svojich pamätiach, bol z toho veľmi spokojný a šťastný.

STAVEBNÍK

Stavebnými prácami bol poverený podnikateľ Carlo Buzetti. Carlo a Giuseppe Buzettiovci spolu so svojim bratrancom Giovannim Gariboldim ešte ako chlapci prišli to Turína, aby si hľadali prácu. Don Bosco ich stretol pri večernej slávnosti 8. decembra 1841. **Ten istý deň**, keď sa ráno stretol s Bartolomejom Garellim v sakristii. Patrili medzi prvých chlapcov, ktorí chodili k donovi Boscovi do nedeľného oratória. Carlo sa stal podnikateľom v stavebníctve a Giuseppe ostal pri donovi Boscovi ako salezián koadjutor.

Financovanie

Práce sa začali v máji 1863. Popri vykopávaní základov sa budovali aj podzemné priestory, čo znamenalo odviezť veľké množstvo zeminy. Situáciu skomplikovalo zistenie, že terén je naplavený. Vyvolalo to ďalšie práce a nákup podporných kolov na spevnenie základov a samozrejme aj podstatne vyššie náklady. Na ich získanie písal don Bosco okružné listy, informoval o stavbe, mnoho cestoval, aby získaval dobrodinco. Týmto spôsobmi **rozširoval aj úctu k Panne Márii Pomocnici kresťanov**. Začali sa pritom diať aj mnohé zázraky, ktoré don Bosco vnímal ako jasné znamenia, že toto všetko je dielom Panny Márie. K dobrodincom napríklad patrila aj generálny riaditeľ železníc Bartolomeo Bona, ktorý zariadil zadarmo dovoz dvetisíc ton kameňa na stavbu kostola.

PODZEMIE BAZILIKY

Pri stavebných prácach boli vybudované aj veľké podzemné priestory, ktoré využívalo oratórium. Nachádzala sa tam aj pekáreň. **Každý deň sa tam piekol chlieb pre chlapcov**. Denne to bolo asi 3 000 kusov. Chlieb z pekárne sa cez spájaci chodbu prenášal do jedálne, ktorá bola pod kostolom svätého Františka Saleského.

ZÁKLADNÝ KAMEŇ A SOCHA PANNY MÁRIE POMOCNICE

Základný kameň chrámu položili 27. apríla 1865 počas veľkej slávnosti za prítomnosti princa Amedea Savojského, vojvodu z Aosty, syna kráľa Viktora Emanuela II. Bol položený tesne nad podlahou pod stĺp, ktorý drží veľkú kupolu. Nad ním vybudovali výklenok, do ktorého dal don Bosco umiestniť sochu Panny Márie. Vyjadril tým skutočnosť, že práve **Ona je skutočným základným kameňom** celého diela na Valdoccu.

Pôvodne tu bola socha Nepoškvrnenej ako vzor poslušnosti Bohu a čistoty. Socha Pomocnice, ktorú tu aktuálne vidíme, má **neprimerane veľký plášť**. Tento detail urobil sochár na želanie dona Bosca. Vyjadril tým, že pod jej ochranným plášťom má každý miesto. Socha sa používa na každoročný sprievod po uliciach okolo baziliky počas slávnosti Panny Márie Pomocnice kresťanov 24. mája.

POSVIACKA

Posviacka kostola a oltárov sa konala 9. júna 1868 počas slávnosti, ktorú celebroidal Mons. Alessandro Riccardi. Začala sa ráno o pol šiestej a skončila sa o pol jedenástej predpoludním. Po nej sa slávila prvá svätá omša. Oslava posviacky **trvala osem dní**, počas ktorých sa na slávení bohoslužieb zúčastnili tisíce pútnikov. V tom čase sa na príhovor Panny Márie udiali **mnohé milosti a uzdravenia**, ktoré prispeli k rozšíreniu povedomia o kostole a úcty k Panne Márii. Pre slávnostné večery na deň posviacky zložil Giovanni Cagliero **jedinečnú mariánsku antifónu**. Spievali ju **tri chóry**, ktoré boli **na rôznych miestach kostola**. Jeden bol v presbytériu. Tu bolo 150 tenorov a basov a predstavovali bojujúcu Cirkev. Hore na kupole bol druhý, tvorilo ho 200 sopránov a predstavovali víťaznú Cirkev. Tretí bol na pôvodnom chóre nad hlavným vchodom (dnes už neexistuje). Tvorilo ho 100 tenorov a basov a predstavovali trpiacu Cirkev. Giovanni Cagliero **dokázal súčasne dirigovať všetky tri chóry** pomocou vlastného systému zvončekov, cez ktoré dával pokyny jednotlivým chórom.

KAZATEĽNICA

Vľavo pri súčasnom oltári dona Bosca je **pôvodná kazateľnica** z orechového dreva. Z nej don Bosco kázal najmä na sviatky. Je to aj miesto, odkiaľ **vyslal prvú misijnú výpravu** pod vedením dona Giovanniho Cagliera do Patagónie.

EXALLIEVI NA SCÉNE

Jedným z početných exallievov z oratória dona Bosca je **Giuseppe Rollini**. Do oratória prišiel ako sirota v roku 1860. Navštevoval umeleckú školu L'Academia Albertina. Ako maliar, ktorý dôverne poznal atmosféru oratória a samotného dona Bosca, vytvoril pre Valdocco niekoľko hodnotných umeleckých diel. Je autorom malieb v hlavnej kupole a Učiteľov Cirkvi na stĺpoch držiacich kupolu. Na objednávku exallievov v roku 1880 maľoval historický a symbolický obraz „Don Bosco sa modlí“, ktorý bol predstavený na výstave Národného umenia v Turíne a potom bol darovaný donovi Boscovi na sviatok jeho menín. V roku 1885 daroval donovi Boscovi **portrét mamy Margity** (namaľovaný podľa toho, ako si ju pamätal) a v roku 1888 namaľoval známy **portrét dona Bosca**. Namaľoval aj fresky v dnešnej kaplnke svätého Dominika Sávia. Na obraze, kde je svätý František Saleský vyobrazený ako biskup v tlačiarňi, je namaľovaná postava tlačiara s dlhou bradou. Je ním **Carlo Gastini**, ktorý chodieval do oratória od roku 1848. Tu sa naučil kníhviazačskému remeslu a ostal pri donovi Boscovi. Je **zakladateľom Združenia exallievov** dona Bosca. Do oratória na Valdoccu chodil až do svojej smrti v roku 1902.

HLAVNÝ OLTÁR A OBRAZ MÁRIE POMOCNICE

Pôvodne pred druhým rozšírením kostola sa hlavný oltár nachádzal v priestore hneď za zábradlím, ktoré je pred presbytériom. Dnes toto miesto

označuje **bronzový kríž na podlahe**. Ideu pre **obraz na hlavný oltár** dal samotný don Bosco. Bola to veľkolepá predstava. Hore mala byť Panna Mária medzi chórmí anjelov, okolo apoštoli a zástupy mučeníkov, prorokov, panien, vyznávačov. Pod nohami Panny Márie mali byť symboly jej víťazstiev a vyobrazenie národov sveta, ako sa k nej utiekajú. Po **realistickom zvážení** umelca (Tommaso Lorenzone) sa don Bosco uspokojil so skromnejším, aj keď stále veľkolepým výjavom. Obraz má rozmery **7 x 4 metre**. Na jeho maľovanie bola prenajatá sála v Palazzo Madama. Práce na ňom trvali takmer **tri roky**. Podľa svedectva don Bosca v Životopisných pamätiach, maliar bol hlboko emocionálne vtiahnutý do práce na obraze a po jeho umiestnení na oltár padol na kolená a rozplakal sa. Pôvodná don Boscova idea sa sčasti zrealizovala pri **maľbe hlavnej kupoly**.

RELIKVIE DONA BOSCA

Pre napoleonský zákon, ktorý zakazoval pochovávanie v meste, musel byť don Bosco po svojej smrti **pochovaný za riekou Pád v saleziánskom Inštitúte Valsalice**. Do baziliky boli jeho relikvie prenesené v roku 1929, keď bol blahorečený. Kňazské oblečenie pre figurínu, v ktorej sú uchované jeho relikvie, daroval pápež Benedikt XV. **Prenos urny** sprevádzal obrovský zástup ľudí. V bazilike ho čakalo šesť kardinálov, 60 biskupov, predstavení saleziánov a najznámejšie osobnosti tej doby, vrátane kniežat z rodu Savojevov. Podľa svedkov vedľa urny vtedy pobežoval pes, ktorý bol presne taký istý ako známy don Boscov ochranca, pes Sivko (Grigio).

TURÍNSKE PLÁTNO

V bazilike nájdeme aj **kópiu Turínskeho plátna**. Farebná fotografia v mierke 1:1 reprodukuje plátno tak, ako je ho možné v skutočnosti vidieť pri vystavení. Čiernobiela fotografia je negatívnou fotografiou plátna a je na ňom jasne viditeľný **obraz Ukrižovaného**. Plátno má veľkosť 4,40 x 1,13 m. **Počas života dona Bosca** sa uskutočnili **dve vystavenia** Turínskeho plátna (1842 a 1868). Don Bosco sa zúčastnil na obidvoch spolu s chlapcami z oratória. V roku 1898 bolo ďalšie vystavenie plátna. Túto príležitosť využil **salezián Natale Noguier de Malijay** (profesor fyziky a chémie na Valsalici) a podarilo sa mu získať od kráľa Umberta I. **povolenie urobiť fotografiu plátna**. Bolo to aj želanie samotného dona Bosca. Fotografovaním bol poverený **amatérsky fotograf, právnik Secondo Pia**. Takto vznikla **vôbec prvá fotografia Turínskeho plátna** 28. mája 1898. Od tohto momentu sa téme plátna venovali viacerí saleziáni a publikovali mnohé odborné práce a štúdie.

PODZEMNÉ KAPLNKY

Počas rozširovacích prác v rokoch 1935 – 1938 vznikli v podzemí chrámu veľké priestory, v ktorých sú dnes vybudované aj dve kaplnky.

Kaplnka relikvií

V Kaplnke relikvií je uchovávaných vyše **4600 relikvií** (je tam aj relikvia blahoslaveného Titusa Zemana). Najvzácnejšou je relikvia Ježišovho kríža. Výzdoba kaplnky je inšpirovaná vzormi z katakomb. Sú tu **pochovaní aj nástupcovia dona Bosca**. Pre tento účel došlo k jej ďalšiemu rozšíreniu v roku 2017. **Pozlátený kríž na podlahe** označuje presné miesto umučenia rímskych vojakov, ktoré donovi Boscovi v sne ukázala Panna Mária.

Kaplnka svätého Petra

Pod súčasnou sakristiou sa nachádza Kaplnka svätého Petra. Vchádza sa do nej schodiskom, ktoré je vzadu v kostole (bežne nie je otvorená pre verejnosť). Je tu umiestnený **oltár svätého Petra**. Bol to dar don Boscových dobrodinco v Ríme. Don Bosco ho chcel pre kostol ako vyjadrenie svojej **úcty k pápežovi**. Pôvodne sa nachádzal v kostole na mieste, kde je dnes oltár dona Bosca.

VÝZNAMNÉ NÁVŠTEVY

V roku 1988 baziliku navštívil **pápež svätý Ján Pavol II.** pri príležitosti 100 rokov od smrti dona Bosca. **Pápež František** ju navštívil v roku 2015, pri príležitosti 200 rokov od narodenia dona Bosca. O týchto udalostiach hovoria pamätné tabule na vonkajšej stene baziliky v blízkosti sochy mamy Margity.

BAZILIKA DNES

Titul **Basilica Minore** dal kostolu pápež Pius X. 28. júna 1911. Druhé rozširovanie bolo vyvolané nielen rastúcou popularitou a návštevnosťou kostola, ale aj slávnosťou svätorečenia dona Bosca Piom XI. 1. apríla 1934. Aktuálne **rozmery** baziliky sú: dĺžka 70 metrov, šírka od 36 metrov do 40 metrov, celková výška kupoly aj so sochou 45 metrov (samotná socha 4 metre). Na vyzdobenie kostola bolo použitých **56 druhov mramoru**. Za zmienku stojí osobitný chór pre organ a spevákov (nad Kaplnkou svätého Pia V.). **Organ** sa skladá z 68 zvukových registrov. Má 23 mechanických a 65 kombinovaných piestov a 20 strmeňových pedálov. Zvuk produkuje 5100 píšťal. Na Valdoccu mala vždy hudba veľký priestor a don Bosco dával na ňu veľký dôraz. Naznačuje to aj socha svätej Cecílie, patrónky hudobníkov a spevákov. Umiestnená je nad dverami, ktorými sa pôvodne vystupovalo na chór nad hlavným vchodom (dnes už neexistuje). Bohatú hudobnú liturgickú tradíciu animovali najmä Cagliero, Dogliani, Scrazanella, Pagella, Lasagna, Lamberto a ostatní.

VÝSADA BAZILIKY

Oproti kópii Turínskeho plátna je umiestnená mramorová tabuľa s týmto nápisom:

„Pre večnú pamäť. Všetci disponovaní veriaci, ktorí navštívia túto svätyňu Panny Márie Pomocnice kresťanov, môžu získať a požívať odpustky, privilégia a duchovné milosti, ako keby osobne navštívili posvätnú Baziliku svätého Petra v Ríme, ku ktorej bola táto svätyňa pričlenená dekrétom najdôstojnejšej Vatikánskej kapituly 9. decembra 1906.“

Je to **motivácia** navštíviť baziliku nielen ako turista, ale hlavne **ako pútnik**.

